

Fakulteta za zdravstvo **Angele Boškin**
Angela Boškin Faculty of Health Care

Diplomsko delo
visokošolskega strokovnega študijskega programa prve stopnje
ZDRAVSTVENA NEGA

**PREDNOSTI IN SLABOSTI
DIGITALNIH MEDIJEV ZA ŠTUDIJ
ZDRAVSTVENE NEGE**

**ADVANTAGES AND
DISADVANTAGES OF DIGITAL
MEDIA FOR THE STUDY OF
NURSING CARE**

Diplomsko delo

Mentorica:izr. prof. dr. Mirna Macur

Kandidatka: Edita Iseni

Jesenice, april, 2022

ZAHVALA

Ob zaključku svojega dodiplomskega študija bi se rada zahvalila mentorici izr. prof. dr. Mirni Macur za strokovno podporo, čas in nasvete, ki mi jih je nudila v času pisanja diplomskega dela.

Prav tako se zahvaljujem doc. dr. Saši Kadivec za recenzijo diplomskega dela, dr. Alenki Čuš, univ. dipl. slov. za lektoriranje in Barbari Vintar, mag. prof. šol. knj. za tehnični pregled diplomskega dela.

Posebna zahvala velja moji družini in fantu, ki so me spremljali, podpirali in spodbujali ves čas študija. Zahvaljujem se tudi moji najboljši prijateljici Nuri, saj so bili dnevi študija z njo posebni, prav tako hvala za vso podporo v vseh okoliščinah.

POVZETEK

Teoretična izhodišča: Uporaba spleta in digitalnih medijev je pomembna pri zdravstvenem izobraževanju, podpori bolniku, poklicnem strokovnem izobraževanju in za kakovost zdravstvene oskrbe. Medicinske informacije sodijo med najbolj iskane informacije na spletu. Pomembno je preučevanje odnosa študentov in njihove kritičnosti do informacij, ki jih pridobijo iz različnih spletnih virov.

Cilj: Osnovni cilj diplomskega dela je bil ugotoviti prednosti in slabosti digitalnih medijev za študij zdravstvene nege ter ugotoviti, kako znajo študenti zdravstvene nege kritično ovrednotiti spletne vire.

Metoda: Za izdelavo teoretičnega dela je bil izveden pregled literature, empirični del je bil izveden s pomočjo neeksperimentalne kvantitativne raziskave. Uporabljen je nestandardizirani vprašalnik, ki je bil razposlan s pomočjo spletne aplikacije 1KA. Koeficient Cronbach alfa je znašal 0,805 za prvi sklop in 0,806 za drugi sklop vprašanj. Nenaključni namenski vzorec je zajemal 153 študentov zdravstvene nege na Fakulteti za zdravstvo Angele Boškin. Za statistično obdelavo podatkov je uporabljen program IBM SPSS 27.0. Uporabljene so metode opisne in bivariatne statistike. Vrednost $p < 0,05$ je določala mejo statistične pomembnosti.

Rezultati: Rezultati so pokazali, da so anketiranci najpogosteje uporabljali splet za poslušanje ali nalaganje glasbe ($N=145$; 94,8%) in za pošiljanje ali prejemanje elektronske pošte ($N=142$; 92,8%). Anketiranci menijo, da so najbolj zanesljive informacije na spletni strani NIJZ ($PV=4,0$; $SO=1,2$). Najmanj zaupajo spletni strani med.over.net saj so svoje mnenje o zanesljivosti omenjene strani ocenili z $PV=2,7$ ($SO=1,2$). Z trditvijo *Digitalne medije uporabljam za pomoč pri študiju* se popolnoma strinja 61 (40,1%) anketirancev.

Razprava: Pojavljajo se vse večje zahteve po kompetencah na področju informatike in uporabe digitalnih medijev za medicinske sestre, predavatelje na področju zdravstvene nege, študente in raziskovalce, zato bi bilo smiselno izboljšati kurikulum zdravstvene nege, saj so naši rezultati pokazali, da študenti uporabljajo digitalne medije, niso pa dovolj kritični do pridobljenih informacij na spletu.

Ključne besede: digitalni mediji, študenti, zdravstvena nega

SUMMARY

Theoretical background: The use of the Internet and digital media is important in health education, patient support, vocational training and for the quality of health care. Therefore, it is important to study students' attitudes and their critical evaluation of the information obtained from a variety of online sources.

Aims: The main goal of this diploma thesis was to identify the advantages and disadvantages of digital media for the nursing studies and to determine how nursing students critically evaluate various online resources.

Methods: Quantitative, non-experimental research was conducted with a non-standardised on-line questionnaire. Coefficient Cronbach alfa for the first set of statements was 0.805 and 0.806 for the second. A total of 153 students of nursing programme of Angela Boškin Faculty of Health Care participated in the study. Descriptive statistics and bivariate analysis were used for the statistical analysis of data using IBM SPSS 27.0. The level of statistical significance was set at $\alpha < 0.05$.

Results: The results showed that respondents most often used the Internet to listen to or download music (N=145; 94.8%) and to send or receive e-mails (N=142; 92.8%). Respondents in our study considered the most reliable information was on the NIJZ website (MV=4.0; SD=1.2). They trusted the med.over.net website the least, as they rated their opinion on the reliability of the mentioned page with an average rating of MV=2.7 (SD=1.2). Furthermore, 61 (40.1%) respondents completely agreed with the statement *I use Digital Media to help with my studies*.

Discussion: There are growing demands for nurses, lecturers and researchers in the field of nursing for digital competencies and the use of digital media in nursing. For that reason, it would be reasonable to improve the nursing curriculum as our results showed that students use digital media frequently, however, they are less critical towards obtained information on the internet.

Keywords: digital media, students, nursing studies, nursing

KAZALO

1 UVOD	1
2 TEORETIČNI DEL	7
2.1 DIGITALNI MEDIJI	7
2.2 POMEN DIGITALNIH MEDIJEV V ČASU ŠTUDIJA V ZDRAVSTVENI NEGI	8
2.3.1 Prednosti uporabe digitalnih medijev za študij zdravstvene nege	9
2.3.2 Slabosti uporabe digitalnih medijev za študij v zdravstveni negi.....	9
2.3.3 Kritično vrednotenje različnih spletnih virov s strani študentov	10
3 EMPIRIČNI DEL.....	12
3.1 NAMEN IN CILJI DIPLOMSKEGA DELA	12
3.2 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA	12
3.3 RAZISKOVALNA METODOLOGIJA	13
3.3.1 Metode in tehnike zbiranja podatkov.....	13
3.3.2 Opis merskega instrumenta.....	13
3.3.3 Opis vzorca	15
3.3.4 Opis poteka raziskave in obdelave podatkov.....	16
3.4 REZULTATI	16
3.5 RAZPRAVA	27
4 ZAKLJUČEK	32
5 LITERATURA	34
6 PRILOGE.....	40
6.1 VPRAŠALNIK	40

KAZALO SLIK

Slika 1: Tehnologija in informatika v zdravstveni negi ter povezani koncepti.....	4
Slika 2: Uporaba spleta za različne namene.....	17
Slika 3: Kaj naredijo anketiranci, ko opazijo razlike v načinu prikazovanja istih informacij v različnih medijih	20
Slika 4: Kaj naredijo anketiranci ob prvem obisku nove spletne strani	22

KAZALO TABEL

Tabela 1: Glavni tehnološki trendi v zdravstveni negi	3
Tabela 2: Kompetence, katere bi moral imeti študent zdravstvene nege	5
Tabela 3: Koeficient Cronbach alfa za sklope trditev	14
Tabela 4: Opis vzorca	15
Tabela 5: Starost (leta) anketirancev	16
Tabela 6: Mnenje anketirancev glede zanesljivosti informacij na različnih spletnih straneh	18
Tabela 7: Mnenje anketirancev glede prednosti in slabosti uporabe digitalnih medijev.....	19
Tabela 8: Mnenje anketirancev glede tega ali obstajajo pravila (zakoni), ki regulirajo posamezne postavke	21
Tabela 9: Kaj naredijo anketiranci, da bi preprečili naslednje situacije	22
Tabela 10: Razlike med rednimi in izrednimi študenti ZN glede vrednotenja različnih spletnih virov	26

1 UVOD

Splet kot eden ključnih digitalnih medijev je zelo pomemben in se po uporabi razlikuje od uporabnika do uporabnika. Nekateri spremljajo novice, pišejo spletne dnevnike, pošiljajo sporočila, spremljajo in sodelujejo na družabnih omrežjih. Za druge je splet ključnega pomena tako doma kot v službi, kjer niso tako predani možnostim spleta, a so kljub temu stalno priključeni nanj. Tretji so tisti, ki dnevno nekajkrat pogledajo elektronsko pošto, preberejo novice prek informacijske spletne strani ali uporabijo splet za kakšno naročilo prek spletne trgovine (Carr, 2011). Na koncu ostanejo še tisti, ki spleta ne uporabljajo, ker ga nočejo ali si ga finančno niso zmožni privoščiti (Praštalo, 2018).

Kar nekaj raziskav poudarja (Grilc, 2017), da mladi, ki uporabljajo splet, dosegajo boljše rezultate v šoli. Obstajajo zelo velike razlike med količino deljenih informacij preko spleta glede na starost. Mladi bolj pogosto javno delijo svoje osebne podatke kot starejši, saj se z leti spreminjata način in namen uporabe spleta (Grilc, 2017). Prav tako mladostnikom uporaba spleta in digitalnih medijev predstavlja najpomembnejši motiv za preživljanje prostega časa in željo po ustvarjanju medsebojne komunikacije v virtualnem okolju. Le-to jim nudi možnost in priložnost, da zadovoljijo potrebe po raziskovanju, izražanju, eksperimentiranju, samovrednotenju in nenazadnje iskanju svoje identitete. Digitalno okolje daje mladim občutek zabave, udobnosti, svobode in sprostitve (Rizman Herga & Dinevski, 2012). Pri uporabi digitalnih medijev je pomembna tudi ta prednost, da vsebine, ki se jih moramo naučiti, preprosto shranimo ali pa jih spet najdemo na spletu (Spitzer, 2016). Poleg tega je ena zelo pomembnih prednosti digitalnih medijev t.i. *copy and paste* tehnika, s katero študenti hitreje obdelujejo besedila, saj ne potrebujejo prepisovati stavkov, odstavkov ali dolgih besedil, ampak jih enostavno prestavijo z enega mesta na drugo, tako prihranijo na času (Spitzer, 2016).

Kljub številnim prednostim, ima uporaba digitalnih medijev tudi slabosti. Ljudje uporabljajo svoje možgane manj kadar uporabljajo digitalne medije in zato njihova zmogljivost postopoma pojema. Pretirana raba digitalnih medijev pri mladostnikih ovira rast možganov, zato njihova zmogljivost ostaja pod možno ravnjo. Vse to vpliva na voljo, čustva in predvsem na socialno vedenje (Spitzer, 2016). Otroci in mladostniki preživijo z

digitalnimi mediji več časa kakor v šoli. To vodi v govorne in učne motnje, pomanjkanje pozornosti, stres, depresije in vse večjo nagnjenost k nasilju. (Spitzer, 2016).

Nadalje, medtem ko je je t.i. *copy and paste* tehnika velika prednost pri uporabi digitalnih medijev ima slednja tudi slabo plat saj v primeru, da študentje ne citirajo natančno prepisanega vira govorimo o plagiatorstvu, ki je danes ravno zaradi copy-paste tehnike bolj razširjen kot včasih (Spitzer, 2016).

Iz raziskave Mladi na netu (Lobe & Muha, 2011), lahko razberemo, da so glede na starost starejši otroci bolj pogosti uporabniki spleta kot mlajši. Največkrat uporabljajo spletna socialna omrežja, in to vsak dan. Sklepamo, da so posledice uporabe različne glede na starost otroka/mladostnika, saj starejši bolj pogosto in več uporabljajo različne digitalne medije. Ker je današnja mladina v stiku s tehnologijo oziroma digitalnim mediji od rojstva, jo lahko poimenujemo kar digitalna generacija (Grilc, 2017). Zanimiva je tudi raziskava *Mediji in srednješolci v Sloveniji* v okviru katere so analizirali uporabo medijev v povezavi z izbranimi področji življenja mladostnikov (npr. kritično vrednotenje informacij v medijih, delinkventnost, vandalizem v in izven šole, varovanje zasebnosti in deljenje osebnih informacij na spletu, učni uspeh, itd.). Rezultati raziskave so pokazali, da mladostniki v povprečju gledajo televizijo in filme približno 100 minut dnevno, povprečno 200 minut preživijo na mobilnih telefonih, obenem najmanj berejo tiskane medije (le okoli 30 minut). Skoraj polovica srednješolcev preživi dnevno dve uri ali več na družbenih omrežjih. Žalostno pa je, da 30 % mladostnikov ne bere knjig (Rek & Milanovski Brumat, 2016). V isti raziskavi so ugotovili, da so mladostniki, ki več časa preživijo na spletu bolj kritični do informacij na spletu in manj zaupajo v medije, vendar bolj pogosto kadijo, pijejo alkoholne pijače, kradejo, večkrat grozijo in slabše ocenjujejo svoje zadovoljstvo z življenjem.

V današnjem tehnološko obarvanem svetu je tudi v zdravstveni negi uporaba spleta, digitalnih medijev in mobilnih tehnologij zelo pomembna pri zdravstvenem izobraževanju, podpori bolniku, poklicnem strokovnem izobraževanju in za kakovost zdravstvene oskrbe. Glavni tehnološki trendi v zdravstveni negi so prikazani v tabeli 1. Iz slednje tabele je razvidno, da se vse več uporabljajo tehnologije, ki pomagajo pri zdravstveni oskrbi pacientov na daljavo kot so tehnologije, ki omogočajo daljinski nadzor

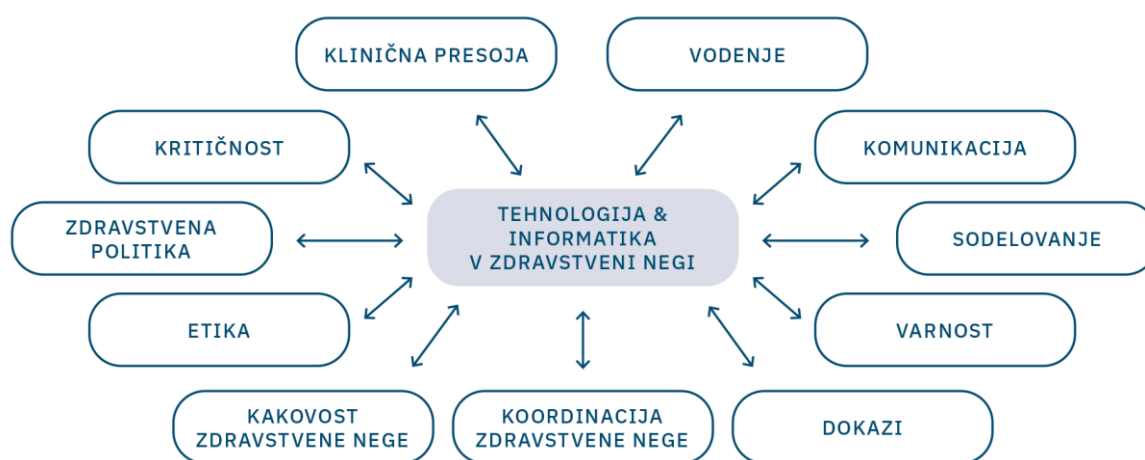
vitalnih funkcij pacienta, mobilne/brezžične medicinske naprave, ki spremljajo skladnost s terapijo ali tehnologije, ki omogočajo nadzorovano življenje starajočih se prebivalcev (tabela 1).

Tabela 1: Glavni tehnološki trendi v zdravstveni negi

Trend	Razlaga/primer
Brezžični monitoring oz. nadzor bolnika (angl. <i>Wireless Patient Monitoring</i>)	Tehnologije, ki omogočajo daljinski nadzor vitalnih funkcij pacienta z uporabo internih in zunanjih naprav za bolnika <i>Primer: brezžično nadzorovani srčni spodbujevalniki in avtomatski defibrilatorji</i>
Dostop do mobilnih sistemov (angl. <i>Mobile System Access</i>)	Mobilne tehnologije, ki omogočajo oddaljen/virtualni dostop do trenutnih kliničnih sistemov, kot so npr. elektronske zdravstvene kartoteke (angl. <i>Electronic Health Records</i>) in sistem za arhiviranje in komunikacijo slik. <i>Primer: spletna mesta, portali, mobilne aplikacije</i>
Medicinske naprave (angl. <i>Medical Devices</i>)	Mobilne in/ali brezžične tehnologije, ki zajemajo in spremljajo skladnost s terapijo ter upravljanje z podatki, ki so ključni za nadzor bolezni. <i>Primeri: digitalni glukometri, naprave za krvni tlak, pedometri</i>
Virtualne konzultacije (angl. <i>Virtual Consultation</i>)	Oddaljena povezanost in multimedijske rešitve, ki omogočajo virtualno svetovanje, izobraževanje in terapijo. <i>Primeri: Tele-svetovanja preko aplikacij Zoom, Skype, MS Teams, itd., mobilne video rešitve</i>
Staranje na mestu (angl. <i>Aging in Place</i>)	Oddaljene tehnologije, ki omogočajo klinično nadzorovano neodvisno življenje starajočih se populacij. <i>Primeri: osebni sistemi za odzivanje v sili, video posvetovanja, spremljanje gibanja/dejavnosti, odkrivanje padcev, itd.</i>

Vir: Saba & McCormick, (2021, p. 51)

Medicinske informacije sodijo med najbolj iskane spletne informacije. Na področju zdravja je splet velik vir informacij pri vzpodbujanju pacientov in pri zdravstveni oskrbi (Praštalo, 2018). Številni medsebojno povezani koncepti z uporabo digitalnih medijev na področju zdravstvene nege so prikazani na sliki 1, ki prikazuje implementacijo novih tehnologij v skoraj vseh področjih delovanja zdravstvene nege. V prihodnosti bodo novi modeli zagotavljanja zdravstvenega varstva potrebovali tudi informacijska orodja za izboljšanje kakovosti in učinkovitosti (Giddens, 2021).

Slika 1: Tehnologija in informatika v zdravstveni negi ter povezani koncepti

Vir: Giddens, (2021, p. 1642)

V zdravstvu splet omogoča tudi širjenje napačnih informacij, kar privede do nepravilne in škodljive uporabe zdravstvenih informacij. Zdravstveni delavci morajo imeti veliko znanja in veščin, da ob poplavi informacij na spletu najdejo le uporabne in takšne, da jih lahko razumejo in uporabijo. Pogosto so zdravstvene informacije na spletu nepopolne, na zelo zahtevni ravni branja in napisane v medicinskem žargonu, zato je njihova znanstvena kakovost lahko vprašljiva in celo škodljiva (Deursen & Dijk, 2011).

Na področju zdravstvene nege je bilo učenje posodobljeno in poučevanje digitalizirano. Tako že tretje leto zaradi pandemije SARS CoV-19 na Fakulteti za zdravstvo Angele Boškin poslušamo predavanja preko aplikacije Zoom. Omenjeni način poučevanja

omogoča hiter pretok informacij, aplikacija je enostavna za uporabo, znanje pa večplastno. Izzivi v razvoju izobraževanja v zdravstveni negi so dandanes povezani z uporabo informacijske tehnologije in ustreznih medijev, ki odražajo vsakdanje življenje študentov, njihove učne izkušnje in zahteve prihodnosti (Honkavuo, 2020). Slednja raziskava je pokazala, da imajo študenti pozitiven odnos do digitalnega poučevanja v zdravstveni negi, saj prispeva k večjemu znanju in boljši strokovni usposobljenosti.

Informacijska tehnologija se lahko uporablja kot orodje pri vseh predmetih in podpira pedagoški učni proces študentov zdravstvene nege. Spretnosti uporabe informacijske tehnologije se štejejo za splošno znanje; današnje družbe pričakujejo, da posamezniki samozavestno in kritično uporabljajo računalnike in splet za iskanje znanja, vrednotenje, shranjevanje, ustvarjanje, predstavitev, komuniciranje in izmenjavo informacij (Honkavuo, 2020). V tabeli 2 je predstavljeno 6 kompetenc, ki so potrebne za študenta zdravstvene nege, da jih pridobi med izobraževanjem (Saba & McCormick, 2021).

Tabela 2: Kompetence, katere bi moral imeti študent zdravstvene nege

Kompetence	Opis
V bolnika usmerjena skrb	Prepoznati pacienta kot vir nadzora in polnega partnerja pri zagotavljanju sočutne in usklajene oskrbe, ki temelji na spoštovanju bolnikovih preferenc, vrednot in potreb.
Timsko delo in sodelovanje	Učinkovito delovati v negovalnih in medpoklicnih timih, spodbujati odprto komunikacijo, medsebojno spoštovanje in skupno odločanje za doseganje kakovostne oskrbe bolnika.
Z dokazi podprta praksa	Združiti najboljše trenutne dokaze s kliničnim strokovnim znanjem in željami bolnika/svojcev za zagotavljanje optimalne zdravstvene oskrbe.
Izboljšanje kakovosti	Uporabiti podatke za spremljanje rezultatov procesov oskrbe ter metode za načrtovanje in testiranje sprememb za nenehno izboljševanje kakovosti in varnosti zdravstvenih sistemov.
Varnost	Zmanjšati tveganje za škodo pri bolnikih in izvajalcih tako z učinkovitostjo sistema kot z individualnim nastopom.
Informatika	Uporabiti informacije in tehnologijo za komunikacijo, upravljanje znanja, minimaliziranje napak in podpiranje odločanja.

Vir: Saba & McCormick, (2021, p. 272)

Kljub vsej sodobni tehnologiji poučevanje ponekod še vedno poteka na tradicionalen način in temelji predvsem na učenju iz klasičnih učbenikov in knjig, čeprav so danes na voljo različni pripomočki za učenje, kot na primer e-izobraževanje, video-konference ali virtualne učilnice ter tudi okolja, ki spodbujajo učenje za stimuliranje kliničnih okolij, na primer uporabo lutk, ki so elektronske. Takšen način poučevanja spodbuja timsko delo ter krepi samozavest ter študente pripravlja na poklicno življenje (Ličen, 2013).

V preteklosti se je veliko govorilo, da bodo morali dekani in rektorji, ki jih je zanimala uporaba interaktivnih digitalnih medijev, zagotoviti zadostna sredstva za nakup ustreznega števila pripomočkov v hitro spreminjajočih se tehnologijah in obenem študentom in učiteljem omogočiti, da jih v celoti uporabljajo (Gan, et al., 2015). Trenutna situacija s pandemijo SARS CoV-19 je dober pokazatelj, da so imeli zelo prav. Praktično čez noč so morale vzgojno-izobraževalne ustanove, vključno s fakultetami preiti na »on-line« poučevanje, komuniciranje, predavanja, vaje in izpite. Spletna orodja, ki so se pokazala kot zelo koristna na različnih področjih izobraževanja so omogočila povezovanje predavateljev in študentov na različnih lokacijah, dostop do informacij kot tudi prožno podprla stalni strokovni razvoj pedagoških izvajalcev (Evropska Komisija, 2021). Na Fakulteti za zdravstvo Angele Boškin so profesorji študentom pripravili on-line izpite in seveda preizkusili več platform, s katerimi so lahko vzpostavili stik s študenti.

Navedena dejstva so bila izhodišča za našo raziskavo, katere namen je bil ugotoviti prednosti in slabosti digitalnih medijev za študij zdravstvene nege ter ugotoviti, kako znajo študenti zdravstvene nege kritično ovrednotiti različne spletne vire.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 DIGITALNI MEDIJI

V današnjem času se kreativnost vidi v številnih izumih, ki večinoma temeljijo na digitalni tehnologiji. Zelo hiter razvoj tehnologije je značilen za prejšnje stoletje, saj je v tistem času prišlo do številnih izumov med katerimi so: izum telegrafa, telefona, televizorja, radia, itd. Prišlo je tudi do razvoja računalniške industrije in digitalnih medijev. V začetku 60-ih let 20.stoletja so namreč ameriški znanstveniki med seboj povezali večje število računalnikov na različnih lokacijah in so na ta način naredili mrežo, s pomočjo katere bi lahko vsak imel dostop do podatkov ne glede na to, kje se nahaja. Na ta način so v tistem času predvideli splet, kot ga poznamo danes (Lindgren, 2017). S pojavom spleta in posledično množičnega dostopa do njega v devetdesetih letih 20. stoletja smo prešli v t.i. *informacijsko dobo*. Uporaba spleta se je od takrat zelo spremenila in naredila veliki napredek zaradi hitrega in enostavnega dostopa do informacij. Danes velja splet za pomembno komunikacijsko orodje, ki ni namenjeno le dostopu do informacij, temveč je tudi vir zabave, način druženja, komuniciranja, izobraževanja, itd. (Lindgren, 2017; Ross & Cross, 2019).

Spletno komuniciranje se od drugih oblik komuniciranja razlikuje zaradi digitalne narave spleta kot medija. Splet in drugi digitalni mediji, kot so digitalna televizija, sateliti in mobilni telefoni, omogočajo interaktivnost, ki prej ni bila mogoča. Zaradi tega pa je naprej omogočena povratna informacija v realnem času. Da bi isto informacijo posredovali časopisu, bi morali čakati vsaj nekaj dni in enako velja za radio. Pri televiziji je povratna informacija tako rekoč onemogočena. Splet je povzročil eno najbolj dramatičnih sprememb v komunikacijah v zadnjih desetletjih in je tudi glavni vzrok za zaton tradicionalnih množičnih medijev. Tiskani mediji, pa tudi radio in televizija so v zatonu (Lesar, 2016). Virtualna komunikacija je prišla do stopnje razvoja, ki omogoča ljudem komunikacijo ne glede na to, kje se posamezniki nahajajo znotraj tega komunikacijskega procesa in ne glede na to, kolikšna je oddaljenost med njimi (Lindgren, 2017; Ross & Cross, 2019). Skozi leta vsakodnevna praksa kaže, kolikšen razvojni maksimum je dosegla tehnologija, a še ni blizu vrhunca svojega obstoja v odnosu na nenehne spremembe v informacijsko-komunikacijski tehnologiji (Lindgren, 2017).

V današnjem času v skoraj vsakem domu najdemo vsaj dva prenosna računalnika, nekaj pametnih telefonov in televizijo, kar je trden dokaz in pokazatelj koliko je medijska publika blizu medijem (Lindgren, 2017). Digitalni mediji so postali del našega vsakodnevnega življenja. Mi smo postali družba odvisna od digitalnih medijev, ki jih v strokovni literaturi imenujejo »*informacijska družba*«, »*digitalna družba*«, »*e-družba*«, itd. Najpogosteje uporabljene spletne strani so Wikipedija, YouTube in Google. Vsaka izmed teh digitalnih platform ima prednosti in slabosti s katerimi pomaga uporabniku priti do iskanih informacij in novosti (Boulianne & Theocharis, 2020;). Najbolj obiskane družabne platforme so Facebook, Twitter, Instagram.

Na področju izobraževanja, ne samo v zdravstveni negi, se danes srečujemo s študenti, ki pripadajo generaciji, ki celo življenje živijo obdani z informacijsko tehnologijo. Delo za računalnikom jim predstavlja vsakdanjo aktivnost, zato bo podpora e-izobraževanja v naslednjih letih še narasla (Markuta, 2018).

2.2 POMEN DIGITALNIH MEDIJEV V ČASU ŠTUDIJA V ZDRAVSTVENI NEGI

Na področju zdravstvene nege množica različnih tehnologij in digitalnih medijev zahteva, da zaposleni v zdravstveni negi imajo t.i. »digitalno pismenost« in poznajo ter razumejo to novo obliko zdravstvenih informacij, znano tudi kot e-zdravje (Tubaishat & Habiballah, 2016; Ross & Cross, 2019). Zato mora izobraževanje v zdravstveni negi sodelovati in se razvijati v skladu s tehnologijo in digitalnimi mediji, da bi razumeli prihodnje trende načina dela in življenjske prakse za zagotavljanje delovne sile, pripravljene za prihodnost (Ross & Cross, 2019). Digitalni mediji in zdravstvena nega lahko delujeta usklajeno, omogočata sodoben pristop vodenja zdravstvene nege in na ta način zagotavljata najboljši možen izid za bolnika (Moorley & Chinn, 2016). Pri tem je ključnega pomena kritičnost do informacij, poznavanje posebnosti različnih vrst znanstvenih raziskav ter omejitev različnih platform digitalnih medijev (Cleary, et al., 2013).

2.3.1 Prednosti uporabe digitalnih medijev za študij zdravstvene nege

Vse večja uporaba digitalnih medijev in spleta v zdravstveni negi zagotavlja dodaten vir informacij poleg tradicionalnih, kot so visokošolske institucije. Pri poučevanju in ocenjevanju študentov se v zdravstveni negi dandanes uporabljajo digitalni mediji in različne digitalne platforme/tehnologije za vključevanje študentov v pedagoški proces in usklajevanje učnih dejavnosti, ki so v kurikulumu študija zdravstvene nege (O'Connor, et al., 2017). Ko govorimo o študentih zdravstvene nege, lahko zatrdimo, da le-ti uporabljajo splet tako v kliničnem okolju kot pri študiju. Na spletu si pridobijo veliko informacij, ki so vezane na zdravje in vsebine, ki so povezane s samim študijem zdravstvene nege (Ličen, 2013). Učne sposobnosti, kot so kritično razmišljanje, aktivno sodelovanje in komunikacijske sposobnosti lahko dejansko obogatimo z uporabo digitalnih medijev (Ross & Cross, 2019).

Skoraj vsak študent je lastnik vsaj enega digitalne naprave in jo tudi uporablja. Študentom ni več treba aktivno sodelovati na predavanjih, da bi pridobili informacije, saj jih dobijo z lastnimi napravami, ki jih povežejo z ljudmi, idejami in informacijami, lahko pa z uporabo lastnih naprav ustvarijo tudi nove vsebine. Vse to spreminja odnos študentov do tehnologije in odnos do učenja in izobraževanja (Stefanovic & Klochkova, 2021). Ravno zaradi tega ker so informacije študentom dosegljive kot nikoli prej v zgodovini, mora študent biti sposoben poiskati informacijo v zanesljivih elektronskih bazah, kritično ovrednotiti informacijo oz. vir, kar od njega zahteva razumevanje snovi, vrste informacij oz. rezultatov iskalne strategije.

2.3.2 Slabosti uporabe digitalnih medijev za študij v zdravstveni negi

Slabosti uporabe digitalnih medijev za študij ZN so naslednje (Macur, et al., 2016; Markuta, 2018):

- pretirana uporaba oz. zasvojenost z digitalnimi mediji,
- zmanjšanje kreativnosti, ustvarjalnosti, razmišljanja zaradi nenehne uporabe digitalnih medijev s strani študentov ZN,
- nevarni učinki uporabe digitalnih medijev, so: depresija, nespečnost in stres,

- citiranje napačnih informacij oz. podatkov pridobljenih na spletu,
- neustrezno citiranje zaradi uporabe *copy and paste* tehnike kar lahko pripelje do plagiatorstva,
- posledice sodelovanja v socialnih omrežjih vseh vrst (objave neprimernih vsebin na socialnih omrežjih, kot so npr. zdravstveno nepreverjene informacije) lahko ogrozi kariero medicinske sestre kot tudi zdravstveni poklic.

2.3.3 Kritično vrednotenje različnih spletnih virov s strani študentov

Čeprav so na spletu na voljo številni viri informacij o zdravju, je za dostop do njih potreben širok nabor spretnosti in, kar je še pomembneje, je potrebno te podatke kritično ovrednotiti in pretvoriti v znanje, ki ga je mogoče uporabiti za osebne zdravstvene okoliščine. Spretnosti in sposobnosti iskanja, odkrivanja, razumevanja, ter kritičnega ovrednotenja zdravstvenih podatkov iz elektronskih virov, ter uporabljanje tega znanja v klinični praksi pri reševanju zdravstvenega problema sodi v »spletne pismenosti« posameznika. Posamezniki z nizko stopnjo spletne pismenosti imajo težave pri dostopanju do informacij na spletu (Gilmour, et al., 2012).

Zdravstveni delavci so v pomembnem položaju, da lahko pomagajo bolnikom in svojem pri razvijanju spletne pismenosti za iskanje informacij o zdravju ter jih naučijo kako oceniti zanesljivost dobljenih informacij. Ta spletna pismenost je tudi pomembna za bolnike, saj jim omogoča, da postanejo motivirani in učinkoviti pri obvladovanju njihovega zdravstvenega stanja (Brown & Dickson, 2010). Takšna intervencija zahteva v prvi vrsti, da ima medicinska sestra potrebno znanje za iskanje informacij in kritično ocenjevanje dobljenih podatkov.

Gilmour in sodelavci (2012) izpostavljajo, da je »spletne pismenosti« na področju zdravstvene nege pomembna usposobljenost medicinskih sester, saj so medicinske sestre, ki imajo bolj razvito omenjeno lastnost, bolj sposobne zagotoviti podporo bolnikom in svojem tako, da jim omogočijo pridobivanje ustreznih spretnosti za pridobivanje kakovostnih zdravstvenih informacij na spletu. Zaradi tega je še posebej pomembno, da študentje zdravstvene nege kot bodoči zdravstveni delavci pridobijo potrebno znanje in spretnosti za napredno iskanje informacij na spletu in tudi kritično oceno le teh že med

študijem (Shamsaee, et al., 2021). Na spletu obstaja veliko zdravstvenih informacij, vendar je njihova kakovost različna. Nekatere spletne strani ponujajo nizko kakovostne informacije (Ahmad, et al., 2018; Johnston, et al., 2018; Shamsaee, et al., 2021). Na splošno, informacije na spletnih straneh uglednih zdravstvenih organizacij, kot so vladne agencije, zagotavljajo bolj kakovostne informacije kot mnenja nepreverjenih spletnih virov ali komercialne spletne strani zasebnega sektorja (Shamsaee, et al., 2021).

Študenti ZN bi se morali naučiti prepoznati spletna mesta z zdravstvenimi informacijami in razlikovati med njimi bolj kakovostne od slabše kakovostnih zdravstvenih informacij. Tudi pri bodočem delu v kliničnem okolju mora medicinska sestra pri zagotavljanju kakovostne zdravstvene nege uporabiti svoje klinično znanje in visokokakovostne klinične informacije (Bosswell & Cannon, 2020).

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 NAMEN IN CILJI DIPLOMSKEGA DELA

Namen diplomskega dela je raziskati prednosti in slabosti uporabe digitalnih medijev na študijskem programu Zdravstvene nege – VS na Fakulteti za zdravstvo Angele Boškin.

Cilji diplomskega dela so:

Cilj 1: Ugotoviti prednosti uporabe digitalnih medijev za študij/š studente ZN.

Cilj 2: Ugotoviti slabosti uporabe digitalnih medijev za študij/š studente ZN.

Cilj 3: Ugotoviti, kako kritično znajo študentje ZN ovrednotiti različne spletne vire.

Cilj 4: Ugotoviti, ali med rednimi in izrednimi študenti ZN obstajajo statistično značilne razlike v kritičnem vrednotenju različnih spletnih virov.

3.2 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

Na podlagi opredeljenih ciljev in pregleda domače in tuje strokovne literature ter že opravljenih raziskav, ki se nanašajo na uporabo digitalnih medijev s strani študentov, smo si zastavili naslednja raziskovalna vprašanja:

Raziskovalno vprašanje 1: Katere so najpomembnejše prednosti uporabe digitalnih medijev za študij ZN?

Raziskovalno vprašanje 2: Katere so slabosti uporabe digitalnih medijev za študij/š studente ZN?

Raziskovalno vprašanje 3: Kako kritično znajo študenti ZN ovrednotiti različne spletne vire?

Raziskovalno vprašanje 4: Ali med rednimi in izrednimi študenti ZN obstajajo statistično značilne razlike glede kritičnega vrednotenja spletnih virov?

3.3 RAZISKOVALNA METODOLOGIJA

Izvedli smo kvantitativno raziskavo, ki je temeljila na neeksperimentalni metodi empiričnega raziskovanja.

3.3.1 Metode in tehnike zbiranja podatkov

Pregledali in preučili smo domačo in tujo strokovno literaturo glede na obravnavano temo. V diplomsko delo smo vključili literaturo, objavljeno med leti 2011 in 2021. Za iskanje slovenske strokovne literature smo uporabili virtualno knjižnico COBISS ter Obzornik zdravstvene nege. Tujo literaturo smo iskali preko oddaljenega dostopa na mednarodnih podatkovnih bazah podatkov, kot so: CINAHL, PubMed in ProQuest. Dodatno literaturo smo poiskali v knjižnici Fakultete za zdravstvo Angele Boškin. V diplomsko nalogo smo vključili vire v slovenskem in angleškem jeziku, do katerih smo lahko dostopali v celotnem besedilu.

V slovenskih bazah podatkov smo poiskali literaturo z uporabo naslednjih ključnih besed: »digitalni mediji«, »pomen digitalnih medijev za študij ZN«, »prednosti digitalnih medijev«, »slabosti digitalnih medijev«. Ključne besede, ki smo jih uporabili v tujih bazah podatkov so bile naslednje: »advantages of digital media«, »disadvantages of digital media«, »digital media« AND »nursing«, »the importance of digital media for the study of nursing«. Za vključitvene kriterije smo upoštevali izvirne in pregledne znanstvene članke, recenzijo, uporabili bomo napredno iskanje in Boolov logični operator AND.

3.3.2 Opis merskega instrumenta

Raziskava je temeljila na kvantitativni metodi empiričnega raziskovanja. Kot raziskovalni instrument smo uporabili lastno pripravljeno anketni vprašalnik, sestavljen iz vprašanj zaprtega in odprtega tipa. Vprašalnik smo sestavili in oblikovali za namene in cilje diplomskega dela. Pripravljen je bil na podlagi pregleda strokovne in znanstvene literature in že narejenih raziskav s tega področja (Grilc, 2017; Honkavuo, 2020; Kovačič & Kovačič, 2020; Lobe & Muha, 2011; Macur, et al., 2016). Sodelovanje študentov v raziskavi je prostovoljno, sodelujoče v raziskavi smo prav tako seznanili, da je vprašalnik anonimen in da bodo rezultati uporabljeni izključno za namen priprave diplomskega dela.

Vprašalnik je bil sestavljen iz več delov, ki so pokrivali različne aspekte raziskave. Vprašalnik je v prvem delu vseboval vprašanja o demografskih značilnostih kot so spol, starost, letnik študija, vrsta študija (redni/izredni) in o splošni uporabi spleta. V nadaljevanju vprašalnika smo s pomočjo Likertove lestvice stališč ocenili stopnjo strinjanja s trditvami (1 – *sploh se ne strinjam*, 2 – *se ne strinjam*, 3 – *niti se ne strinjam niti strinjam*, 4 – *se strinjam*, 5 – *popolnoma se strinjam*), ki so bile razvrščene v dva vsebinska sklopa: prednosti in slabosti uporabe digitalnih medijev ter kritično vrednotenje vsebin digitalnih medijev. Zanesljivost vprašalnika smo preverili na podlagi izračuna koeficienta Cronbach alfa, pri katerem je zanesljivost vprašalnika boljša, ko je Cronbach koeficient alfa bliže vrednosti števila 1 (Cencič, 2009). Večja kot je vrednost koeficienta oz. bližje vrednosti 1, bolj verjetno je, da bi v primeru ponovitve raziskave dobili enak ali zelo podoben rezultat (George & Mallery, 2018).

Tabela 3: Koeficient Cronbach alfa za sklope trditev

Sklop trditev	Cronbach α	Število trditev
Prednosti in slabosti uporabe digitalnih medijev	0,805	15
Kritično vrednotenje spletnih vsebin	0,806	19

Koeficient Cronbach alfa je za sklop trditev *Prednosti in slabosti uporabe digitalnih medijev* znaša 0,805 ($n = 15$ trditev) in za sklop trditev *Kritično vrednotenje spletnih vsebin* 0,806 ($n = 19$ trditev) (tabela 3).

Koeficient Cronbach alfa je pri obeh sklopih trditev presegel vrednost 0,7, ki v strokovni literaturi predstavlja prag za dovolj visoko stopnjo zanesljivosti vzorca (George & Mallery, 2018).

3.3.3 Opis vzorca

Vzorec na katerem smo izvedli raziskavo je bil nenaključni in namenski: vanj smo zajeli študente Zdravstvene nege 1.stopnje Fakultete za zdravstvo Angele Boškin. Vse anketirance smo seznanili z namenom in vsebino raziskave. Sodelovanje v študiji je bilo prostovoljno. V raziskavi je sodelovalo 153 študentov zdravstvene nege, od tega je bilo 114 (74,5 %) študentov ženskega spola in 39 (25,5 %) moškega spola (tabela 4). Največji delež študentov (N = 54; 35,5 %) je bil iz tretjega letnika Fakultete za zdravstvo Angele Boškin, sledilo je 28 (18,4 %) študentov iz drugega letnika, 27 (17,8 %) iz prvega letnika. 22 (14,5 %) pa je bilo absolventov. Pod drugo je 21 anketirancev (13,8 %) navedlo, da so študenti podiplomskega študija ali, da so zaposleni. V raziskavi je sodelovalo 98 (64,1 %) študentov rednega študija in 36 (23,5 %) izrednega študijskega programa.

Tabela 4: Opis vzorca

	n	%
Spol		
Ženski	114	74,5
Moški	39	25,5
Letnik		
1. letnik	27	17,8
2. letnik	28	18,4
3. letnik	54	35,5
4. letnik (absolvent)	22	14,5
Drugo	21	13,8
Vrsta študija		
Redni	98	64,1
Izredni	36	23,5

Legenda: n = število odgovorov, % = delež

Anketiranci so bili stari od 19 do 57 let, njihova povprečna starost pa je bila $25,5 \pm 7,8$ let (tabela 5).

Tabela 5: Starost (leta) anketirancev

	n	min	maks	PV	SO
Starost	153	19	57	25,5	7,8

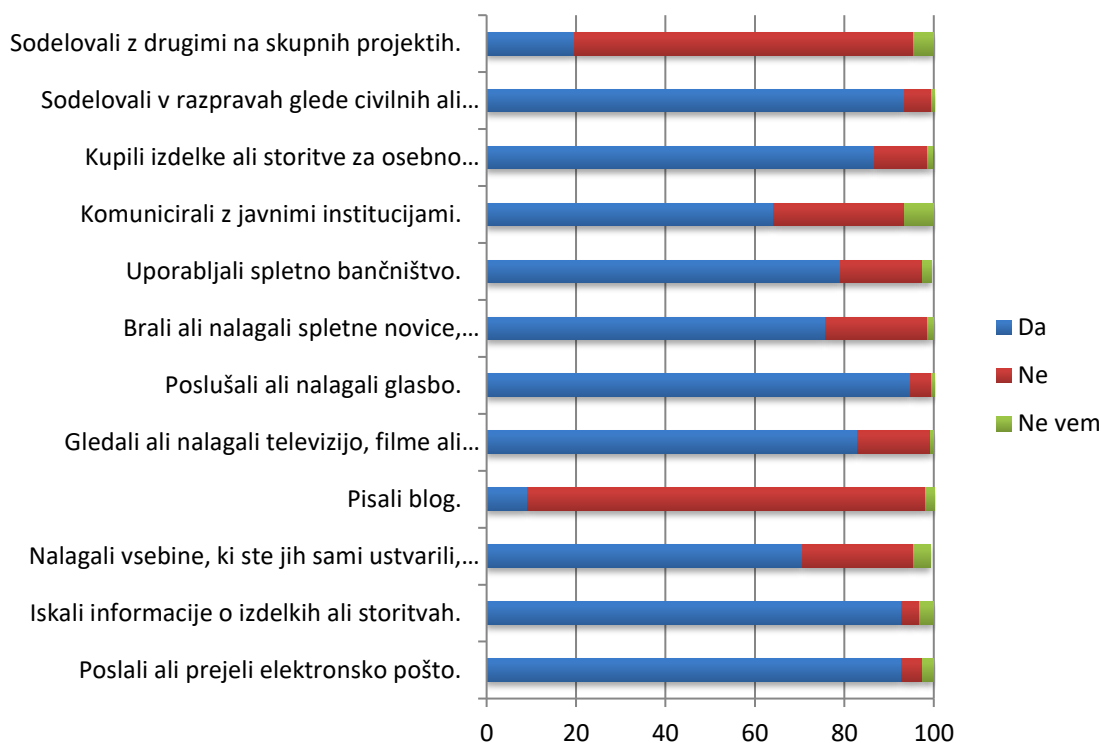
Legenda: n = število odgovorov, min = minimum, maks = maksimum, PV = povprečna vrednost, SO = standardni odklon

3.3.4 Opis poteka raziskave in obdelave podatkov

Po potrditvi dispozicije na Komisiji za diplomska in podiplomska zaključna dela in potrditvi na Komisiji za znanstveno-raziskovalno in razvojno dejavnost smo izdelali spletno anketo in prosili referat FZAB, da jo posreduje študentom ZN na prvi stopnji bolonjskega študija FZAB. Podatke, ki jih smo pridobili, smo računalniško obdelali in grafično prikazali s pomočjo računalniškega programa Windows Excel. Za obdelavo pridobljenih podatkov, smo uporabili statistični računalniški program IBM SPSS 27.0 (IBM Corp. Armonk, NY). Uporabili smo opisno statistiko (frekvenčne porazdelitve in opisna statistika) in bivariatne metode analize podatkov (t-test za dva neodvisna vzorca). Pri opisnih spremenljivkah smo prikazali frekvence (n), delež (%) (spol, letnik, vrsta študija), za numerične spremenljivke (starost) in spremenljivke z Likertovo lestvico strinjanja pa tudi povprečno vrednost (PV), standardni odklon (SO) in minimalno (Min) ter maksimalno vrednost (Maks). Za statistično pomembne smo upoštevali razlike, kjer je stopnja tveganja na ravni 5 % in manj ($p \leq 0,05$).

3.4 REZULTATI

Študente smo najprej vprašali v kolikšni meri so uporabljali splet v zadnjih treh mesecih in za kakšne namene. Rezultati so predstavljeni v sliki 2.

Slika 2: Uporaba spleta za različne namene

Vir: lasten

Iz slike 2 je razvidno, da so v zadnjih treh mesecih anketiranci najpogosteje uporabljali splet za poslušanje ali nalaganje glasbe (N = 145; 94,8 %) za pošiljanje ali prejemanje elektronske pošte (N = 142; 92,8 %) ali pa so uporabljali splet za iskanje informacij o izdelkih ali storitvah (N = 142; 92,8 %). Nadalje, 127 (83,0 %) anketirancev je v zadnjih treh mesecih gledalo televizijo, filme ali videoposnetke na spletu. 108 (70,6 %) anketirancev je v zadnjih treh mesecih uporabljalo splet za nalaganje vsebin, ki so jih sami ustvarili.

Iz rezultatov je razvidno, da so študenti zdravstvene nege zelo aktivni na družbenih omrežjih saj je 143 (93,5 %) anketirancev sodelovalo na družbenih omrežjih kot so na primer Facebook, Instagram, Twitter, itd.

Najmanj so uporabljali splet za sodelovanje z drugimi na skupnih projektih (N = 56; 36,8 %) ali za sodelovanje v razpravah glede civilnih ali političnih tem (N = 30; 19,7 %).

V nadaljevanju smo preverili mnenje študentov glede zanesljivosti informacij, ki jih

pridobijo iz različnih spletnih virov. Pri sklopu o kritičnem vrednotenju spletnih vsebin so anketiranci na petstopenjski lestvici podali svoje mnenje glede treh trditev, ki so se nanašale na različne spletne strani, pri čemer so se ocene gibale od 1 - »popolnoma nezanesljivo«, do 5 - »popolnoma zanesljivo«. Rezultati so prikazani v tabeli 6.

Tabela 6: Mnenje anketirancev glede zanesljivosti informacij na različnih spletnih straneh

Mnenje o zanesljivosti informacij	N	min	maks	PV	SO
Wikipedija	153	1	5	3,2	1,1
Spletna stran NIJZ	153	1	5	4,0	1,2
Spletna stran med.over.net	153	1	5	2,7	1,2

Legenda: n = število odgovorov, min = minimum, maks = maksimum, PV = povprečna vrednost, SO = standardni odklon

Rezultati so pokazali, da anketiranci menijo, da so najbolj zanesljive informacije na spletni strani NIJZ (PV = 4,0; SO = 1,2). Kot je razvidno iz tabele 6, anketiranci najmanj zaupajo spletni strani med.over.net (PV = 2,7; SO = 1,2).

V nadaljevanju nas je zanimalo mnenje anketirancev o prednostih in slabostih uporabe digitalnih medijev. Pri tem sklopu trditev o prednostih in slabostih digitalnih medijev so anketiranci na petstopenjski lestvici podali svoje mnenje glede 15 trditev, ki so se nanašale na uporabo digitalnih medijev, pri čemer so pomenile ocene 1 - »sploh se ne strinjam« najmanj pomembno trditev za anketiranca, 2 - »se ne strinjam«, 3 - »niti se ne strinjam niti se strinjam« in 4 - »se strinjam« so predstavljale vmesne ocene in ocena 5 - »popolnoma se strinjam« trditev s katero se anketiranec najbolj strinja. Rezultati sklopa so prikazani v tabeli 7.

Tabela 7: Mnenje anketirancev glede prednosti in slabosti uporabe digitalnih medijev

Prednosti in slabosti uporabe digitalnih medijev	n	min	maks	PV	SO
Digitalne medije uporabljam vsak dan.	153	1	5	4,3	1,0
Digitalne medije uporabljam za pomoč pri študiju.	152	1	5	4,1	1,0
Mladi, ki uporabljajo digitalne medije, pri študiju dosegajo boljše rezultate.	153	1	5	3,7	0,9
Uporaba digitalnih medijev lahko povzroči zasvojenost.	153	1	5	4,1	1,0
Pretirana uporaba digitalnih medijev lahko privede do psihosocialnih težav, osamljenosti, slabega počutja, socialne neprilagojenosti ...	151	1	5	4,1	0,8
Pretirana uporaba digitalnih medijev lahko povzroča težave v duševnem zdravju.	152	1	5	4,0	0,9
Uporaba digitalnih medijev mladostnikom predstavlja najpomembnejši motiv za preživljanje prostega časa.	152	1	5	3,6	1,1
Digitalno okolje daje mladim občutek zabave, udobnosti, svobode in sprostitve.	153	1	5	3,9	1,0
Študenti hitreje obvladujejo besedila s tehniko copy and paste.	153	1	5	4,0	1,1
Ljudje svoje možgane uporabljajo bistveno manj, ko uporabljajo digitalne medije.	153	1	5	3,8	1,0
Spremljanje predavanja preko Zoom aplikacije mi je enako razumljivo kot predavaje v živo.	153	1	5	2,8	1,3
Študijski proces je bil v času epidemije močno okrnjen.	153	1	5	3,6	1,2
Študij na daljavo v času epidemije bo dal nam študentom ZN enako raven znanja kot študij »v živo«.	153	1	5	2,7	1,3
Študenti zdravstvene nege lahko z uporabo digitalnih medijev pridejo do širjenja napačnih informacij.	152	1	5	3,5	0,9
Študenti zdravstvene nege lahko s pomočjo digitalnih medijev pridobijo veliko koristnih informacije, ki so vezane na zdravje in vsebine, ki so povezane z samim študijem zdravstvene nege.	152	1	5	3,8	0,8

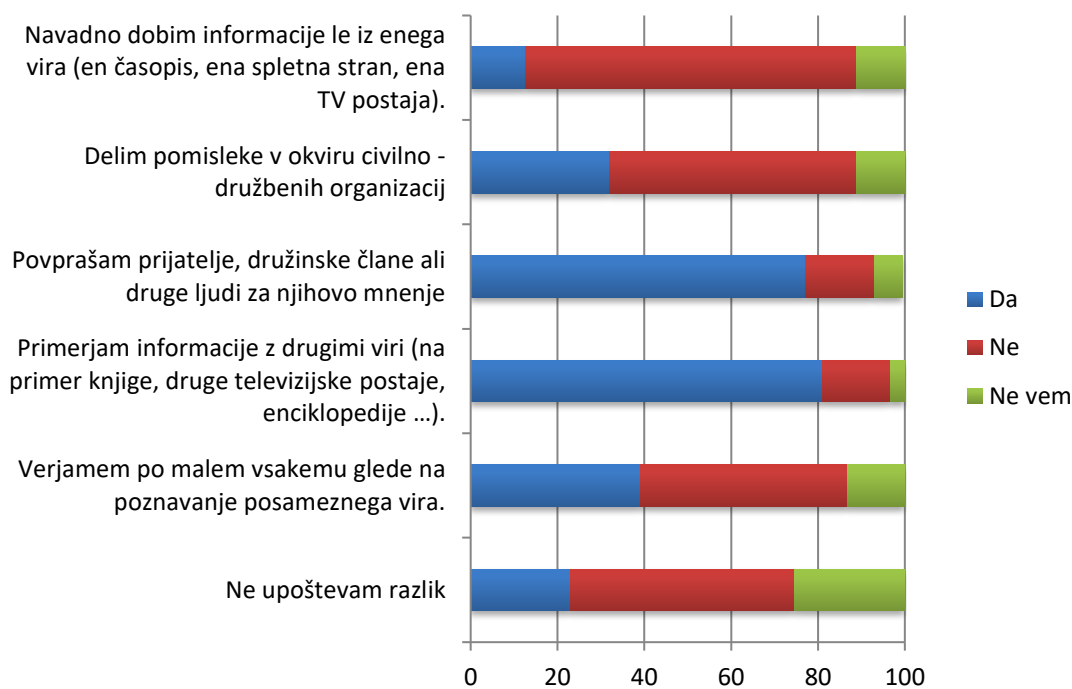
Legenda: n = število odgovorov, min = minimum, maks = maksimum, PV = povprečna vrednost, SO = standardni odklon

Anketiranci so se najbolj strinjali s trditvijo *Digitalne medije uporabljam vsak dan* (PV = 4,3; SO = 1,0) (tabela 7). Prav tako so se anketiranci strinjali s trditvijo *Uporaba digitalnih medijev lahko povzroči zasvojenost* (PV = 4,1; SO = 1,0) in s trditvijo *Pretirana uporaba digitalnih medijev lahko privede do psihosocialnih težav, osamljenosti, slabega počutja, socialne neprilagojenosti* (PV = 4,1; SO = 0,8). Anketiranci se zavedajo, da

pretirana uporaba digitalnih medijev lahko povzroča težave v duševnem zdravju saj so slednji trditev ocenili z povprečno oceno PV = 4,0 (SO = 0,9).

Pri istem sklopu trditev so se anketiranci najmanj strinjali z naslednjima trditvama *Spremljanje predavanja preko Zoom aplikacije mi je enako razumljivo kot predavaje v živo* (PV = 2,8; SO = 1,3) in *Študij na daljavo v času epidemije bo dal nam študentom ZN enako raven znanja kot študij »v živo«* (PV = 2,7; SO = 1,3).

Prav tako nas je zanimalo kaj naredijo anketiranci, ko opazijo razlike v načinu prikazovanja istih informacij v različnih medijih. Njihovi odgovori so prikazani na sliki 3.

Slika 3: Kaj naredijo anketiranci, ko opazijo razlike v načinu prikazovanja istih informacij v različnih medijih

Vir: lasten

Iz slike 3 je razvidno, da 35 (22,9 %) anketirancev, ko opazi razlike v načinu prikazovanja

istih informacij v različnih medijih ne upošteva razlike. 60 (39,2 %) anketirancev verjame vsakemu mediju po malem glede na poznavanje posameznega vira. 124 (81,0 %) anketirancev primerja informacije z drugimi viri, 118 (77,1 %) anketirancev povpraša prijatelje, družinske članek ali druge ljudi za njihovo mnenje. Le majhen delež anketirancev (N = 19; 12,6 %) navadno dobi informacije le iz enega vira, večina pa uporablja več različnih virov (N = 115; 76,2 %).

V nadaljevanju smo preverili koliko znanja imajo anketirancev glede tega ali obstajajo pravila (zakoni), ki regulirajo vsebino na digitalnih medijih (tabela 8).

Tabela 8: Mnenje anketirancev glede tega ali obstajajo pravila (zakoni), ki regulirajo posamezne postavke

Obstajanje pravil (zakonov), ki regulirajo naslednje:	Da (n, %)	Ne (n, %)	Ne vem (n, %)
Vsebino oglasov.	96 (62,7)	32 (20,9)	25 (16,3)
Kdaj in kje so oglasi lahko prikazani.	107 (69,9)	25 (16,3)	21 (13,7)
Pravice avtorjev do zaščite njihovih avtorskih pravic.	127 (83,0)	13 (8,5)	13 (8,5)
Vrste vsebine, ki je lahko predstavljena (na primer nasilna ali erotična vsebina)	109 (72,2)	18 (11,9)	24 (15,9)

Legenda: n = število odgovorov, % = delež

Kot je razvidno iz tabele 8, 107 anketirancev meni, da obstajajo pravila, ki regulirajo kdaj in kje so oglasi lahko prikazani, 127 (83,0 %) anketirancev je mnenja, da obstajajo pravice avtorjev do zaščite njihovih avtorskih pravic. 109 (72,2 %) anketirancev meni, da obstajajo pravila, ki regulirajo vsebino, ki je lahko predstavljena na digitalnih medijih. Rezultati so prav tako pokazali, da več kot polovica anketirancev meni, da obstajajo pravila, ki regulirajo vsebino oglasov (N = 96; 62,7 %).

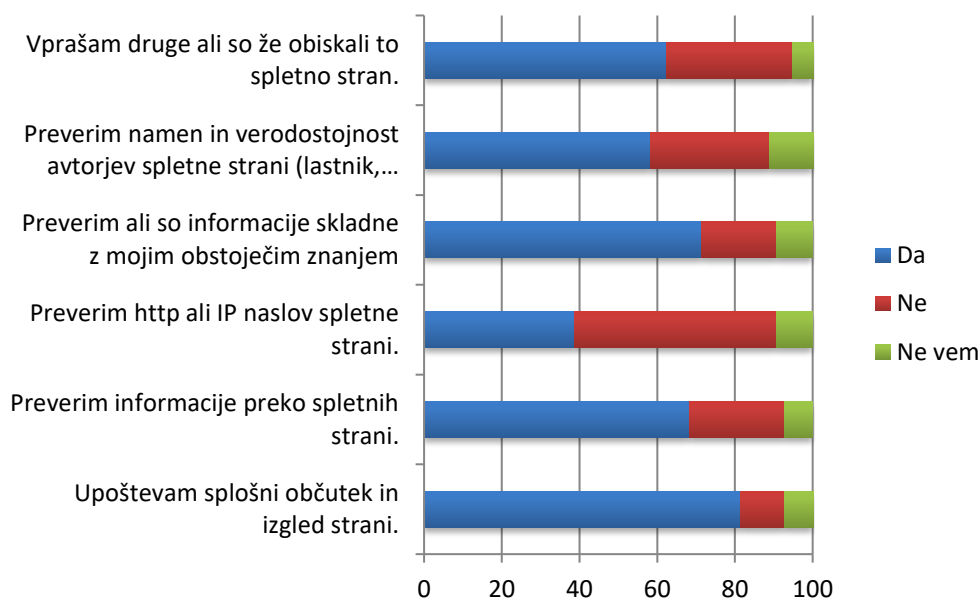
Tabela 9: Kaj naredijo anketiranci, da bi preprečili naslednje situacije

Preprečevanje določenih situacij	Da (n, %)	Ne (n, %)	Ne vem (n, %)
Preprečili prejemanje nezaželene elektronske pošte (SPAM) s tem, da niste vpisali elektronskega naslova na spletu	121 (79,1)	19 (12,4)	13 (8,5)
Preprečili okužbo vašega računalnika z virusi (na primer tako, da ste namestili zaščito proti virusom)	126 (82,4)	17 (11,1)	10 (93,5)
Preprečili neprijetna doživetja (npr. nezaželena elektronska pošta) da ste vzpostavili blokado ali filtre.	112 (73,7)	31 (20,4)	9 (5,9)

Legenda: n = število odgovorov, % = delež

Iz tabele 9 je razvidno, da 126 (82,4 %) anketirancev, da bi preprečili okužbo računalnika z virusi namestijo zaščito proti virusom. Večina anketirancev (N = 121, 79,1 %), da bi preprečila prejemanje nezaželene elektronske pošte ne vpiše elektronskega naslova na spletu. 112 (73,7 %) anketirancev, da bi preprečili neprijetna doživetja na spletu vzpostavi blokado ali filter.

Nadalje smo preverili kaj naredijo anketiranci ob prvem obisku nove spletne strani. Rezultate smo prikazali na sliki 4.

Slika 4: Kaj naredijo anketiranci ob prvem obisku nove spletne strani

Vir: lasten

Iz slike 4 je razvidno, da večina anketirancev ob prvem obisku nove spletne strani upošteva splošni občutek in izgled strani (N = 123; 81,5 %). 104 (68,4 %) anketirancev preveri informacije preko spletnih strani; 108 (71,5 %) anketirancev preveri ali so informacije skladne z njihovim obstoječim znanjem; 88 (58,3 %) anketirancev preveri namen in verodostojnost avtorjev spletne strani. Ob prvem obisku nove spletne strani pa večina anketirancev (N = 79; 52,0 %) ne preveri http ali IP naslova spletne strani. Ob prvem obisku spletne strani 94 (62,3 %) anketirancev vpraša druge ali so že obiskali isto spletno stran.

Raziskovalno vprašanje 1: Katere so najpomembnejše prednosti uporabe digitalnih medijev za študij ZN?

Naslednje trditve predstavljajo prednosti uporabe digitalnih medijev za študente zdravstvene nege. Mnenje študentov glede posameznih trditev je prikazano spodaj v padajočem vrstnem redu glede na povprečno oceno pri posamezni trditvi:

- *Digitalne medije uporabljam za pomoč pri študiju (PV = 4,1; SO = 1,0) – s slednjo trditvijo se popolnoma strinja 61 (40,1 %) anketirancev, še 61 (40,1 %) anketirancev pa se strinja.*
- *Študenti hitreje obvladujejo besedila s tehniko copy and paste. (PV = 4,0; SO = 1,1) – s slednjo trditvijo se popolnoma strinja 52 (34,0 %) anketirancev, še 68 (44,4 %) anketirancev pa se strinja.*
- *Študenti zdravstvene nege lahko s pomočjo digitalnih medijev pridobijo veliko koristnih informacij, ki so vezane na zdravje in vsebine, ki so povezane s samim študijem zdravstvene nege. (PV = 3,8; SO = 0,8) – s slednjo trditvijo se popolnoma strinja 20 (13,2 %) anketirancev, še 89 (58,6 %) anketirancev pa se strinja.*
- *Mladi, ki uporabljajo digitalne medije, pri študiju dosegajo boljše rezultate (PV = 3,7; SO = 0,9) – s slednjo trditvijo se popolnoma strinja 27 (17,6 %) anketirancev, še 66 (43,1 %) anketirancev pa se strinja.*

Lahko povzamemo, da so se študenti zdravstvene nege strinjali (povprečna ocena 4 in več), da imajo digitalni mediji naslednje prednosti: pomoč pri študiju in obvladanje besedila s tehniko *copy and paste*.

Nekoliko manj so se strinjali s tem, da lahko s pomočjo digitalnih medijev pridobijo veliko koristnih informacij in, da mladi ki uporabljajo digitalne medije pri študiju dosegajo boljše rezultate.

Raziskovalno vprašanje 2: Katere so slabosti uporabe digitalnih medijev za študij/š studente ZN?

Naslednje trditve predstavljajo slabosti uporabe digitalnih medijev za študente zdravstvene nege. Mnenje študentov glede posameznih trditev je prikazano spodaj v padajočem vrstnem redu glede na povprečno oceno pri posamezni trditvi.

- *Uporaba digitalnih medijev mladostnikom predstavlja najpomembnejši motiv za preživljanje prostega časa.* (PV = 4,6; SO = 1,1) – s slednjo trditvijo se popolnoma strinja 26 (17,0 %) anketirancev, še 68 (44,4 %) anketirancev pa se strinja.
- *Uporaba digitalnih medijev lahko povzroči zasvojenost.* (PV = 4,1; SO = 1,0) – s slednjo trditvijo se popolnoma strinja 62 (40,5 %) anketirancev, še 61 (39,9 %) anketirancev pa se strinja.
- *Pretirana uporaba digitalnih medijev lahko privede do psihosocialnih težav, osamljenosti, slabega počutja, socialne neprilagojenosti.* (PV = 4,1; SO = 0,8) – s slednjo trditvijo se popolnoma strinja 48 (31,4 %) anketirancev, še 72 (47,7 %) anketirancev pa se strinja.
- *Pretirana uporaba digitalnih medijev lahko povzroča težave v duševnem zdravju.* (PV = 4,0; SO = 0,9) – s slednjo trditvijo se popolnoma strinja 44 (28,9 %) anketirancev, še 73 (48,0 %) anketirancev pa se strinja.

- *Ljudje svoje možgane uporabljajo bistveno manj, ko uporabljajo digitalne medije.* (PV = 3,8; SO = 1,0) – s slednjo trditvijo se popolnoma strinja 43 (28,1 %) anketirancev, še 61 (39,9 %) anketirancev pa se strinja.
- *Študenti zdravstvene nege lahko z uporabo digitalnih medijev pridejo do širjenja napačnih informacij.* (PV = 3,5; SO = 0,9) – s slednjo trditvijo se popolnoma strinja 15 (9,8 %) anketirancev, še 71 (46,7 %) anketirancev pa se strinja.

Študenti zdravstvene nege so se najmanj strinjali glede trditev:

- *Spremljanje predavanja preko Zoom aplikacije enako razumljivo kot predavanje v živo* (PV = 2,8; SO = 1,3). S slednjo trditvijo se sploh ne strinja 24 (15,7 %) anketirancev, 38 (24,8 %) anketirancev pa se ne strinja.
- *Študij na daljavo v času epidemije bo dal nam študentom ZN enako raven znanja kot študij »v živo«.* (PV = 2,7; SO = 1,3). S slednjo trditvijo se sploh ne strinja 35 (22,9 %) anketirancev, še 39 (35,5 %) anketirancev pa se ne strinja.

Lahko povzamemo, da so se študenti zdravstvene nege najbolj strinjali glede naslednjih slabosti (povprečna ocena 4 in več): *Uporaba digitalnih medijev mladostnikom predstavlja najpomembnejši motiv za preživljanje prostega časa in Uporaba digitalnih medijev lahko povzroči zasvojenost.* Študenti so se prav tako strinjali, da pretirana uporaba digitalnih medijev lahko privede do psihosocialnih težav, osamljenosti, slabega počutja in socialne neprilagojenosti ter povzroča težave v duševnem zdravju.

Študenti zdravstvene nege so se nekoliko manj strinjali, da z uporabo digitalnih medijev pride do širjenja napačnih informacij.

Študenti zdravstvene nege so se najmanj strinjali, da je spremljanje predavanja preko Zoom aplikacije enako razumljivo kot predavaje v živo ali, da je študij na daljavo v času epidemije dal študentom ZN enako raven znanja kot študij »v živo«.

Raziskovalno vprašanje 3: Kako kritično znajo študenti ZN ovrednotiti različne spletne vire?

Rezultati so pokazali, da anketiranci menijo, da so najbolj zanesljive informacije na spletni strani NIJZ (PV = 4,0; SO = 1,2). Da je popolnoma zanesljiva omenjena spletna stran meni 58 (37,9 %) anketirancev, še 52 (34,0 %) pa meni, da je zanesljiva. Pri slednji trditvi ni imelo mnenja 8 (5,2 %) anketirancev.

Anketiranci nekoliko manj zaupajo spletni strani Wikipedia (PV = 3,2; SO = 1,1) saj 21 (13,7 %) anketirancev meni, da je spletno stran Wikipedia popolnoma zanesljiva, še 39 (25,5 %) meni, da je zanesljiva. Brez mnenja o spletni strani Wikipedia je 7 (4,6 %) anketirancev.

Najmanj zaupajo spletni strani med.over.net saj so svoje mnenje o zanesljivosti omenjene strani ocenili z povprečno oceno PV = 2,7 (SO = 1,2).

Le 10 (6,5 %) anketirancev meni, da je navedena spletna stran popolnoma zanesljiva, 26 (17,0 %) pa jih meni, da je zanesljiva. Pri slednji trditvi ni imelo mnenja 21 (13,7 %) anketirancev.

Lahko povzamemo, da anketiranci menijo, da so najbolj zanesljive informacije na spletni strani NIJZ. Anketiranci nekoliko manj zaupajo spletni strani Wikipedia . Najmanj zaupajo spletni strani med.over.net.

Raziskovalno vprašanje 4: Ali med rednimi in izrednimi študenti ZN obstajajo statistično značilne razlike glede kritičnega vrednotenja spletnih virov?

Tabela 10: Razlike med rednimi in izrednimi študenti ZN glede vrednotenja različnih spletnih virov

Spletni vir	Vrsta študijskega programa	PV	SO	t	p
wikipedia	redni	3,2	1,2	2,814	0,006
	izredni	3,8	1,2		
NIJZ	redni	4,2	1,1	0,918	0,360
	izredni	4,0	1,2		
med.over.net	redni	3,1	1,6	0,149	0,882
	izredni	3,1	1,6		

Legenda: PV = povprečna vrednost, SO = standardni odklon, t = t test za neodvisne vzorce, p < 0,05

Statistično značilna razlika med rednimi in izrednimi študenti ZN se je pokazala pri kritičnem vrednotenju spletnega vira Wikipedia (tabela 10). Izredni študenti jo ocenjujejo kot zanesljivejšo (PV = 3,8; SO = 1,2) kot redni študenti (PV = 3,2; SO = 1,2) ($t = 2,814$; $p = 0,006$). Pri ostalih spletnih virih (NIJZ in med.over.net) so bili podobnega mnenja in zato ni prišlo do statistično značilnih razlik.

3.5 RAZPRAVA

Nahajamo se na pragu nove dobe, ki jo karakterizira digitalna transformacija, sprememba načina dela in dožemanja razvoja poklicev. Slednje zahteva prilagajanje vplivom globalizacije in spreminjanju družbe, načinu socialnih interakcij ter obilici informacij (Petronijević, 2017). Ogromne spremembe se dogajajo tudi na področju zdravstvene nege. Informacijska tehnologija je revolucionirala sedanjo skrb za zdravje. V današnjem času imajo bolniki in njihovi svojci večji dostop do informacij kot kadarkoli prej, bolj so informirani in kritični ter imajo več pričakovanj do zdravstvenih delavcev. Pravzaprav imajo bolniki ogromno informacij, ki so jih pridobili iz spletnih virov še preden pridejo do zdravnika (Tanaka, et al., 2020). Po drugi strani pa imajo zdravstveni delavci in študenti zdravstvene nege možnost dostopati do zdravstvenih informacij, ki temeljijo na dokazih, ob bolnikovi postelji. Vendar pa so za to potrebne določene spretnosti in znanja. Žal je sprejemanje uporabe digitalnih tehnologij v zdravstvu počasno, kar je privedlo do marsikaterih zamujenih priložnosti za zagotavljanje varnejše in kakovostnejše oskrbe bolnikov. Zdravstveni delavec, ki sledi spremembam na svojem strokovnem področju in zna poiskati kakovostne informacije ter jih uporabiti v klinični praksi, bo prej pridobil zaupanje pacienta in njegovih svojcev ter izgradil dober odnos z njimi (Saba & McCormick, 2021; Tanaka, et al., 2020). Sodobni dodiplomski učni načrti zdravstvene nege so se odmaknili od staromodnega medicinsko usmerjenega modela do celostne oskrbe osredotočene na bolnika (Salvage-Jones, et al., 2016). Pomanjkanje interaktivnih metod poučevanja in zanašanje samo na gledanje in poslušanje predavanj so se pokazali težavni za študente zdravstvene nege (Jensen, et al., 2018). Slednje tudi izhaja iz dejstva, da so sedanji študenti zdravstvene nege odraščali obkroženi z digitalnimi tehnologijami in da je pridobivanje pozornosti današnjih študentov izziv za vsakega predavatelja zdravstvene nege (McEnroe-Petitte & Farris, 2020). V pregledu literature so isti avtorji

pokazali, da študenti zdravstvene nege cenijo pedagoški slog poučevanja z uporabo digitalnih medijev. Študenti so pokazali visoko stopnjo zadovoljstva z uporabo digitalne tehnologije kot učnega orodja (uporaba računalniško podprte opreme, e-simulacije, itd.). Glede na dejstvo, da skoraj vsak študent dandanes ima pametni telefon, tablični računalnik in/ali prenosni računalnik imajo študentje veliko priložnosti, da postanejo večopravilni in uporabljajo široko paleto digitalnih medijev (Nielsen, et al., 2018). Podpiranje uporabe digitalnih tehnologij, spodbujanje kritičnega razmišljanja pri iskanju informacij o najnovejših kliničnih dognanjih na določenem področju, reševanje problemov ter prenos dognanj v klinično prakso je izjemnega pomena za zdravstveno nego (Gunberg Ross & Burell, 2019). V naši raziskavi nas je zanimalo kakšen je pogled študentov zdravstvene nege na uporabo digitalnih medijev pri študiju zdravstvene nege, katere so prednosti in slabosti digitalnih medijev za študij zdravstvene nege ter ugotoviti, kako znajo študenti zdravstvene nege kritično ovrednotiti različne spletne vire.

V našo raziskavo smo vključili študente vseh letnikov zdravstvene nege na Fakulteti za zdravstvo Angele Boškin. Vključili smo študente rednega in izrednega študijskega programa. Rezultati so pokazali, da študenti zdravstvene nege najpogosteje uporabljajo splet za poslušanje ali nalaganje glasbe, za pošiljanje ali prejemanje elektronske pošte ali za iskanje informacij o izdelkih ali storitvah. Večina anketirancev je navedla, da uporablja splet tudi za gledanje televizije, filmov ali videoposnetkov. Dve tretjini anketirancev uporablja splet za nalaganje vsebin, ki so jih sami ustvarili kar nakazuje na dejstvo, da znajo uporabljati digitalne medije. Prav tako smo ugotovili, da so študenti zdravstvene nege zelo aktivni na družbenih omrežjih kot so na primer Facebook, Instagram, Twitter, itd. Najmanj so uporabljali splet za sodelovanje z drugimi na skupnih projektih ali za sodelovanje v razpravah glede civilnih ali političnih tem. V raziskavi Rizman Herga (2012) so ugotovili, da so skoraj vsi mladostniki vključeni v raziskavi uporabljali družbeno omrežje Facebook, kjer je navezovanje prijateljstev na prvem mestu kar potrjuje podatek, da imajo mladi uporabniki družbenega omrežja Facebook preko 200 prijateljev. Tudi v raziskavi Park & Lee (2015) so ugotovili, da so študenti zdravstvene nege zelo aktivni na digitalnih medijih in, da jih večina uporablja splet za vsaj 2 uri na dan. Obstajajo razlike v uporabi digitalnih medijev na podlagi ekonomskega statusa, in sicer, mladostniki iz višjih ekonomskih razredov pretežno uporabljajo splet za iskanje

informacij in branje novic, medtem ko so mladostniki nižjih ekonomskih razredov uporabljali splet predvsem za medsebojno druženje in igro (Bregant & Macur, 2019).

V naši raziskavi so študenti zdravstvene nege izpostavili naslednje prednosti uporabe digitalnih medijev za študij: več kot polovica študentov se je strinjala, da digitalne medije uporablja za pomoč pri študiju, za hitrejšo obvladovanje besedila s tehniko *copy and paste*, za pridobivanje koristnih informacij, ki so vezane na zdravje in vsebine, ki so povezane s samim študijem zdravstvene nege. Do podobnih rezultatov so prišli v raziskavi Meedya, et al. (2019) v kateri so študenti zdravstvene nege navedli, da so se več naučili o določeni temi ko so sami iskali informacije na spletu. V raziskavi Park & Lee (2015) so ugotovili, da so študenti zdravstvene nege znali poiskati informacije o zdravju in znajo uporabljati različne vire informacij. Podobno stopnjo sposobnosti iskanja informacij o zdravju in uporabljanja različnih virov informacij o zdravju so pokazali tudi v presečni raziskavi s populacijo študentov zdravstvene nege na Japonskem (Tanaka, et al., 2020). Vsakodnevno uporabo spleta pri izobraževanju so navedli študenti zdravstvene nege na Finskem (Touminen, et al., 2014). Študenti zdravstvene nege v naši raziskavi so se strinjali, da zaradi digitalnih medijev dosegajo pri študiju boljše rezultate. Poleg koristi, ki jih imajo pri študiju zdravstvene nege so se študenti prav tako strinjali, da digitalno okolje, daje mladim občutek zabave, udobnosti, svobode in sprostitve. Kljub številnim pozitivnim aspektom uporabe digitalnih medijev pri študiju so se študenti zdravstvene nege najmanj strinjali, da je spremljanje predavanj preko Zoom aplikacije enako razumljivo kot predavaje v živo ali, da je študij na daljavo v času pandemije dal študentom zdravstvene nege enako raven znanja kot študij »v živo«.

Med slabostmi uporabe digitalnih medijev so se študenti zdravstvene nege strinjali, da je nevarnost v tem, da mladostnikom digitalni mediji predstavljajo najpomembnejši motiv za preživljanje prostega časa, da povzroča zasvojenost, lahko privede do psihosocialnih težav, osamljenosti, slabega počutja, socialne neprilagojenosti, težav v duševnem zdravju. Zanimivo pa je, da se manj zavedajo dejstva, da lahko zaradi uporabe digitalnih medijev pride do širjenja napačnih informacij. V letu 2016 je v Sloveniji objavljena prva reprezentativna raziskava o zasvojenosti z računalniškimi igrami med slovenskimi osmošolci (Pontes, et al., 2016). Rezultati raziskave so pokazali, da je znake zasvojenosti

v letu 2015 kazalo 2,5 % slovenskih osmošolcev, ki bi potrebovali strokovno pomoč. V raziskavi izpostavljajo, da je pomoči potrebnih mladostnikov še bistveno več. Bregant in Macur (2019) navajata, da je pri zasvojenosti z digitalnimi mediji izjemnega pomena ozaveščenost o uporabi sodobne tehnologije in je potrebno mlajše generacije svetovati glede njene uporabe.

Kljub razširjenosti uporabe spleta za pridobivanje informacij v zvezi z zdravjem, veliko teh informacij ni zanesljivih ali so težko razumljive, zlasti za posameznike z nizko stopnjo zdravstvene pismenosti (Tanaka, et al., 2020). V naši raziskavi so študenti pokazali določeno stopnjo kritičnosti do različnih spletnih virov. Rezultati so pokazali, da več kot polovica anketirancev meni, da so najbolj zanesljive informacije na spletni strani NIJZ. Anketiranci nekoliko manj zaupajo spletni strani Wikipedia, najmanj zaupajo spletni strani med.over.net. Izredni študenti v naši raziskavi so bolj zaupali spletnem viru Wikipedija kot študenti rednega študijskega programa. V raziskavi Park & Lee (2015) je polovica študentov navedla, da zna ločiti med slabše kakovostnimi viri od visoko kakovostnih virov. Preostala polovica pa se s tem ni strinjala. Številni avtorji opazajo, da študenti niso sposobni kritično oceniti znanstvene vire ali opredeliti njenega potenciala v klinični praksi (Erkin, et al., 2017; Gerçek, et al., 2017). Zaradi tega je dodiplomsko izobraževanje v zdravstveni negi odlična priložnost za pridobivanja omenjenih veščin in računalniške pismenosti.

Omejitve raziskave

V naši raziskavi smo prišli do zanimivih ugotovitev vendar obstajajo omejitve raziskave, ki jih moramo izpostaviti. Prva omejitev raziskave velikost vzorca. Namreč, velikost vzorca je v naši raziskavi dovolj velika za približno oceno stanja. Za bolj konkretne zaključke bi bilo potrebno vzorec povečati. Naslednja pomanjkljivost raziskave je pomanjkanje neposrednega vrednotenja spretnosti uporabe digitalnih medijev s strani študentov zdravstvene nege in kritičnega ovrednotenja različnih spletnih virov. V raziskavi so študenti zdravstvene nege podali le svoje mnenje glede posameznih trditev in morda odgovori ne odražajo dejanskega stanja in spretnosti študentov zdravstvene nege. Prav tako je omejitev raziskave pomanjkanje možnosti za preverjanje zaključkov raziskave skozi pogovore z udeleženci naše raziskave. Omejitev raziskave je tudi njena

geografska omejenost in dejstvo, da so bili v raziskavo vključeni le študenti Fakultete za zdravstvo Angele Boškin. Zato bi bilo zanimivo v prihodnosti opraviti raziskavo, v katero bi vključili več visokošolskih zavodov s področja zdravstvene nege in primerjati uporabo digitalnih medijev in kritično ovrednotenje različnih virov informacij s strani študentov zdravstvene nege na ravni celotne Slovenije.

4 ZAKLJUČEK

Izvajalci zdravstvene nege so vedno zbirali podatke in informacije o svojih pacientih, da bi na ta način zagotovili najboljšo možno oskrbo. Skozi čas se je uporaba tehnologije za zbiranje, obdelavo in upravljanje podatkov in informacij spreminjala. Z pojavom novih tehnologij v zdravstvu je informacijska tehnologija postala bistvenega pomena za zagotavljanje varne, učinkovite in kakovostne oskrbe, z njo pa se je pojavila nova disciplina informatike v zdravstveni negi. Izvajalci zdravstvene nege s strokovnim znanjem in izkušnjami so se na področju računalništva in informacijskih znanosti osredotočili na širjenje in boljšo uporabo informatike v zdravstvu. Področje uporabe digitalnih medijev in informatike hitro napreduje in posledično mora vključevati usposobljeni delovni kader, ki bo znal smiselno uporabljati te razvijajoče se tehnologije. Poklic medicinske sestre postaja vse bolj zahteven. Pojavljajo se vse večje zahteve tako za medicinske sestre, kot tudi predavatelje na področju zdravstvene nege in raziskovalce po kompetencah na področju informatike in uporabe digitalnih medijev na področju zdravstvene nege. Študenti zdravstvene nege lahko pokažejo pomanjkanje zanimanja za učne dejavnosti z uporabo digitalnih medijev, ker se ne počutijo samozavestno pri uporabi spletnih orodij ali imajo slabšo »digitalno pismenost«. Pridobivanje spretnosti uporabe novih tehnologij, spleta in digitalnih medijev daje študentom oz. medicinskim sestram samozavest in motivacijo za izboljšanje kakovosti zdravstvene oskrbe. Z napredovanjem komunikacijskih tehnologij, hitrim pretokom informacij, bodo »klasična« predavanja počasi nadomestili spletni tečajji ter visokotehnoški in simulacijsko obarvana izobraževanja zdravstvene nege. S časom bodo interaktivna predavanja z uporabo digitalnih medijev postala standard in zato lahko v prihodnosti pričakujemo nove generacije študentov zdravstvene nege, ki bodo kompetentne tudi za uporabo različnih digitalnih tehnologij na področju zdravstvene nege.

Hitre spremembe v zdravstveni negi, inovacije, tehnološki razvoj, vse večja uporaba na dokazih podprte zdravstvene nege v klinični praksi so vse dejavniki, katere bo potrebno upoštevati pri pripravi novih učnih načrtov zdravstvene nege. Rezultati naše raziskave lahko služijo kot izhodišče za ukrepe pri izboljšanju izobraževalnih programov s poudarkom na uporabi različnih sodobnih tehnologij/digitalnih medijev v času dodiplomskega izobraževanja na področju zdravstvene nege. Izobraževalni programi

zdravstvene nege bodo na ta način v prihodnosti zagotavljali medicinske sestre z kompetencami računalniške pismenosti, ki bodo postale nujne za učinkovito delo v tehnološko obarvanem zdravstvenem okolju.

5 LITERATURA

Bosswell, C. & Cannon, S., 2020. *Introduction to Nursing Research: Incorporating Evidence-Based Practice*. 4th ed. Burlington: Jones & Bartlett Learning.

Boulianne, S. & Theocharis, Y., 2020. Young People, Digital Media, and Engagement: A Meta-Analysis of Research. *Social Science Computer Review*, 38(2), pp. 111-127.

Bregant, T. & Macur, M., 2019. Od zabave do zasvojenosti – o digitalnih medijih. *Slovenska pediatrija*, 26(2), pp. 274 – 281.

Brown, C.A. & Dickson, R., 2010. Healthcare students' e-Liteacy skills. *Allied Health*, 39(3), pp. 179–184.

Carr, N., 2011. Kako internet spreminja nas način razmišljanja, branja in pomnjenja. In: A. Blatnik, ed. *Plitvine*. Ljubljana: Cankarjeva založba, pp. 18–19.

Cenčič, M., 2009. *Kako poteka pedagoško raziskovanje: primer kvantitativne empirične neeksperimentalne raziskave*. 1st ed. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Cleary, M., Ferguson, C., Jackson, D. & Watson, R., 2013. Social media and the new e-professionalism. *Contemporary Nurse*, 45(2), pp. 152–154.

Deursen, V. & Dijk, V., 2011. Internet skills performance tests: Are people ready for e-health? *Journal of Medical Internet Research*, 13(2), e35. 10.2196/jmir.1581.

Erkin, Ö., Uysal Toraman, A., Bayik Temel, A. & Simsek, H., 2017. Nursing students' attitudes toward research – development: Does taking research course make a difference? *International Journal of Caring Sciences*, 10(2):968.

Evropska komisija, 2021. *Digital Education Action Plan (2021-2027)*. *Resetting*

education and training for the digital age. European Union. [online] Available at: https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/digital-education-action-plan_en.

[Dostopano 10 Oktober 2021].

Gan, B., Menkhoff, T. & Smith, R., 2015. Enhancing students' learning process through interactive digital media: New opportunities for collaborative learning. *Computers in Human Behavior*, 51, pp. 652-663.

George, D. & Mallery, P., 2018. *IBM SPSS Statistics 25. Step by Step*. 15th ed. New York: Taylor & Francis.

Gerçek, E., Okursoy, A. & Dal, N.A., 2016. Awareness and attitudes of Turkish nursing students towards research and development in nursing. *Nurse Education Today*, 46, pp. 50–56.

Giddens, J.F., 2021. *Concepts for Nursing Practice*. 3rd ed. London: Elsevier.

Gilmour, J.A., Huntington, A., Broadbent, R., Strong, A. & Hawkins, M., 2012. Nurses' use of online health information in medical words. *Journal of Advanced Nursing*, 68(6), pp. 1349–1358.

Grilc, T., 2017. *Nevarnost mladih na spletu: diplomsko delo*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.

Gunberg Ross, J. & Burrell, S.A., 2019. Nursing students' attitudes toward research: An integrative review. *Nurse Education Today*, 82, pp. 79 - 87.

Honkavuo, L., 2020. Digital Teaching in Nursing Education: A Quantitative Study on Nursing Students' Views. *International Journal of Caring Sciences*, 13(2), pp. 837-846.

Jensen, K., Knutstad, K. & Fawcett, T.N., 2018. The challenge of the biosciences in nurse education: a literature review. *Journal of Clinical Nursing*, 27(9–10), pp. 1793–1802.

Johnston, A.N.B., Barton, M., Williams-Pritchard, G. & Todorovic, M., 2018. Youtube for millennial nursing students; using internet technology to support student engagement with bioscience. *Nurse Education in Practice*, 31, pp. 151-155.

Kovačič, A. & Kovačič, T., 2020. *Medijska pismenost 2020*. Ljubljana: Fakulteta za medije.

Lesar, A., 2016. *Zaton tradicionalnih množičnih medijev in spremembe v odnosih z mediji: nove prakse in razmerja moči: magistrsko delo*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.

Ličen, S., 2013. Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije med študenti zdravstvene nege v času. *Obzornik zdravstvene nege*, 47(3), pp. 236–246.

Lindgren, S., 2017. *Digital Media & Society*. London: SAGE.

Lobe, B. & Muha, S., 2011. *Internet v vsakdanjem življenju slovenskih otrok in mladostnikov – prvo poročilo raziskave Mladih na netu*. [pdf] Safe.si. Available at: https://safe.si/sites/default/files/mladinanetu_porocilo_0_0.pdf [Accessed 10 March 2021].

Macur, M., Orsolya Maraz, A., Nagygzorgy, K. & Demetrovics, Z., 2016. Prevalence of problematic internet use in Slovenia. *Revija Zdravstveno varstvo*, 55(3), pp. 202–211.

Mahmad, M., Musallam, R. & Allah, A.H., 2018. Nurses and internet health-related information: review on access and utility. *Clujul Medical*, 91(3), pp. 266-273.

Markuta, M., 2018. *Internet v zdravstveni negi: diplomsko delo*. Jesenice: Fakulteta za zdravstvo Angele Boškin.

McEnroe-Petitte, D. & Farris, C., 2020. Using Gaming as an Active Teaching Strategy in

Nursing Education. *Teaching and Learning in Nursing*, 15, pp. 61-65.

Meedya, S., Moroney, T., Nielsen, W. & Najafi Bokar, I., 2019. Digital explanations and nursing students' perception of learning science. *Nurse Education in Practice*, 41, p. 102636. 10.1016/nepr.2019.102636.

Moorley, C. & Chinn, T., 2016. Developing nursing leadership in social media. *Journal of Advanced Nursing*, 72(3), pp. 514–520.

Nielsen, W., Georgiou, H., Jones, J. & Turney, A., 2018. Digital explanation as assessment in university science. *Research in Science Education*, 43, p. 4. 10.1007/s11165-018-9785-9.

O'Connor, S., Jolliffe, S., Stanmore, E., Renwick, L., Schmitt, T. & Booth, R., 2017. A mixed study systematic review of social media in nursing and midwifery education: Protocol. *Journal of Advanced Nursing*, 73, pp. 1989–1996.

Park, H. & Lee, E., 2015. Self-reported eHealth literacy among undergraduate nursing students in South Korea: A pilot study. *Nurse Education Today*, 35, pp. 408-413.

Petronijević, K., 2017. Izobraževanje kot osrednji del oblikovanja organizacij prihodnosti. *HR&M: strokovna revija za področje razvoja organizacij in vodenja ljudi pri delu*, 12(3), pp. 52–54.

Pontes, H.M., Macur, M. & Griffiths, M.D., 2016. Internet Gaming Disorder Among Slovenian Primary Schoolchildren: Findings From a Nationally Representative Sample of Adolescents. *Journal of Behavioral Addictions*, 5(2), pp. 304–310.

Praštal, D., 2018. *Uporaba interneta pri iskanju zdravstvenih informacij pri študentih zdravstvene nege: diplomsko delo*. Jesenice: Fakulteta za zdravstvo Angele Boškin.

Rek, M. & Milanovski Brumat, K., 2016. *Mediji in srednješolci v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za medije.

Rizman Herga, N., 2012. Skrivnostno spletno življenje mladostnikov ter internetne nevarnosti. *Revija za elementarno izobraževanje*, 2-3, pp. 183-192.

Rizman Herga, N. & Dinevski, D., 2012. Virtual laboratory in Chemistry. *Journal of Management, informatics and Human Resources*, 45, pp. 3-8.

Ross, P. & Cross, R., 2019. Rise of the e-Nurse: the power of social media in nursing. *Contemporary Nurse*, 55(2-3), pp. 211-220.

Saba, V.K. & McCormick, K.A., 2021. *Essentials of nursing informatics*. 7th ed. New York: McGraw Hill.

Salvage-Jones, J., Hamill, J., Todorovic, M., Barton, M.J. & Johnston, A., 2016. Developing and evaluating effective bioscience learning activities for nursing students. *Nurse Education Practitioner*, 19, pp. 63–69.

Schamsaee, M., Shahrabaki, P.M., Ahmadian, L., Farokhzadian, J. & Fatehi, F., 2021. Assessing the effect of virtual education on information literacy competency for evidence-based practice among the undergraduate nursing students. *BMC Medical Informatics and Decision Making*, 21(48), p. 11. 10.1186/s12911-021-01418-9.

Spitzer, M., 2016. *Digitalna demenca*. Celovec: Mohorjeva.

Stefanovic, S. & Klochkova, E., 2021. Digitalisation of Teaching and Learning as a Tool for Increasing Students' Satisfaction and Educational Efficiency: Using Smart Platforms in EFL. *Sustainability*, 13(9), p. 4892. 10.3390/su13094892.

Tanaka, J., Kuroda, H., Igawa, N., Sakurai, T. & Ohnishi, M., 2020. Perceived eHealth Literacy and Learning Experiences Among Japanese Undergraduate Nursing Students. *Computers, Informatics. Nursing*, 7, pp. 198 – 203.

Touminen, R., Stolt, M. & Salminen, L., 2014. Social Media in Nursing Education: The View of the Students. *Education Research International*, 6, p. 929245. 10.1155/2014/929245.

Tubaishat, A. & Habiballah, L., 2016. E-health literacy among undergraduate nursing students. *Nurse Education Today*, 42, pp. 47–526.

6 PRILOGE

6.1 VPRAŠALNIK

Spoštovani!

Sem Edita Iseni, študentka Fakultete za zdravstvo Angele Boškin. Ob koncu dodiplomskega izobraževanja pripravljam pod mentorstvomizr. prof. dr. Mirne Macur, diplomsko delo z naslovom Prednosti in slabosti digitalnih medijev za študij zdravstvene nege.

Pred vami je vprašalnik, s katerim želim ugotoviti prednosti in slabosti digitalnih medijev za študij zdravstvene nege ter kritično vrednotenje različnih spletnih virov s strani študentov zdravstvene nege. Vprašalnik je anonimen, rezultati vprašalnika pa bodo uporabljeni za analizo podatkov v diplomskem delu. Tam, kjer so odgovori na vprašanja že podani, obkrožite črko pred izbranim odgovorom, sicer odgovor napišite na črto.

Vljudno vas prosim za sodelovanje, za kar se vam iskreno zahvaljujem.

Edita Iseni

Sklop 1) Demografski podatki in splošna uporaba interneta

a) Spol

1 Moški

2 Ženski

b) Starost: _____ let.

c) Letnik študija: _____.

Obiskujem: 1 Redni študij

2 Izredni študij

d) Ste v zadnjih treh mesecih uporabljali splet, da bi ... (označite z X po en odgovor v vrstici)

	DA	NE	NE VEM
1. Poslali ali prejeli elektronsko pošto.			

2. Iskali informacije o izdelkih ali storitvah.			
3. Nalagali vsebine, ki ste jih sami ustvarili (slike, tekst, video, glasba ...), na katero koli spletno stran, da bi jih delili z drugimi.			
4. Pisali blog.			
5. Gledali ali nalagali televizijo, filme ali videoposnetke.			
6. Poslušali ali nalagali glasbo.			
7. Brali ali nalagali spletne novice, časopise, revije.			
8. Uporabljali spletno bančništvo.			
9. Komunicirali z javnimi institucijami (npr. pridobili informacije).			
10. Kupili izdelke ali storitve za osebno uporabo.			
11. Sodelovali na družbenih omrežjih (kot na primer Facebook, Instagram, Twitter ...).			
12. Sodelovali v razpravah glede civilnih ali političnih tem.			
13. Sodelovali z drugimi na skupnih projektih.			

Sklop 2) Prednosti in slabosti uporabe digitalnih medijev

V nadaljevanju ocenite napisane trditve po Likertovi lestvici. Višja kot je številka, večje je strinjanje s trditvijo. Številke so razvrščene od 1 do 5, kjer 1 pomeni močno nestrinjanje, 5 pa močno strinjanje s trditvijo.

1 – sploh se ne strinjam	2 – se ne strinjam	3 – niti se ne strinjam, niti strinjam	4 – se strinjam	5 – popolnoma se strinjam
--------------------------	--------------------	--	-----------------	---------------------------

Prednosti in slabosti digitalnih medijev

	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti se ne strinjam niti se strinjam	Se strinjam	Popolnoma se strinjam
1. Digitalne medije uporabljam vsak dan.	1	2	3	4	5
2. Digitalne medije uporabljam za pomoč pri študiju.	1	2	3	4	5
3. Mladi, ki uporabljajo digitalne medije, pri študiju dosegajo boljše rezultate.	1	2	3	4	5
4. Uporaba digitalnih medijev lahko povzroči zasvojenost.	1	2	3	4	5
5. Pretirana uporaba digitalnih medijev lahko privede do psihosocialnih težav, osamljenosti, slabega počutja, socialne neprilagojenosti ...	1	2	3	4	5
6. Pretirana uporaba digitalnih medijev lahko povzroča težave v duševnem zdravju.	1	2	3	4	5
7. Uporaba digitalnih medijev mladostnikom predstavlja najpomembnejši motiv za preživljanje prostega časa.	1	2	3	4	5
8. Digitalno okolje daje mladim občutek zabave, udobnosti, svobode in sprostitve.	1	2	3	4	5
9. Študenti hitreje obvladujejo besedila s tehniko copy and paste.	1	2	3	4	5

10. Ljudje svoje možgane uporabljajo bistveno manj, ko uporabljajo digitalne medije.	1	2	3	4	5
11. Spremljanje predavanja preko Zoom aplikacije mi je enako razumljivo kot predavaje v živo.	1	2	3	4	5
12. Študijski proces je bil v času epidemije močno okrnjen.	1	2	3	4	5
13. Študij na daljavo v času epidemije bo dal nam študentom ZN enako raven znanja kot študij »v živo«.	1	2	3	4	5
14. Študenti zdravstvene nege lahko z uporabo digitalnih medijev pridejo do širjenja napačnih informacij.	1	2	3	4	5
15. Študenti zdravstvene nege lahko s pomočjo digitalnih medijev pridobijo veliko koristnih informacije, ki so vezane na zdravje in vsebine, ki so povezane z samim študijem zdravstvene nege.	1	2	3	4	5

Sklop 3) Kritično vrednotenje spletnih vsebin digitalnih medijev

Na lestvici od 1 do 5 kjer je 1 = popolnoma nezanesljivo in 5 = popolnoma zanesljivo ocenite zanesljivost informacij na naslednjih spletnih straneh. Prosimo, da izrazite svoje mnenje, tudi če navedenega medija ne uporabljate (označite z X po en odgovor v vrstici).

	Popolnoma nezanesljiv/o	2	3	4	Popolnoma zanesljiv/o	Ne vem
Wikipedija	1	2	3	4	5	9
Spletna stran NIJZ	1	2	3	4	5	9
Spletna stran med.over.net	1	2	3	4	5	9
Zadetki na Googlu	1	2	3	4	5	9

Kaj naredite, če opazite razlike v načinu prikazovanja istih informacij/novic v različnih

medijih? (označite z X po en odgovor v vrstici)

	DA	NE	NE VEM
1. Ne upoštevate razlik.			
2. Verjamete po malem vsakemu glede na vaše poznavanje posameznega vira (.).			
3. Primerjate informacije z drugimi viri (na primer knjige, druge televizijske postaje, enciklopedije ...).			
4. Povprašate prijatelje, družinske člane ali druge ljudi za njihovo mnenje.			
5. Delite pomisleke v okviru civilnodružbenih organizacij.			
6. Navadno dobite informacije le iz enega vira (en časopis, ena spletna stran, ena TV postaja).			

Ali po vašem mnenju obstajajo pravila (zakoni), ki regulirajo naslednje (označite z X po en odgovor v vrstici):

	DA	NE	NE VEM
7. Vsebino oglasov.			
8. Kdaj in kje so oglasi lahko prikazani.			
9. Pravice avtorjev do zaščite njihovih avtorskih pravic.			
10. Vrste vsebine, ki je lahko predstavljena (na primer nasilna ali erotična vsebina)			

Ali ste kdaj naredili karkoli, da bi (označite z X po en odgovor v vrstici):

	DA	NE	NE VEM
11. Preprečili prejemanje nezaželene elektronske pošte (SPAM) s tem, da niste vpisali elektronskega naslova na spletu			

12. Preprečili okužbo vašega računalnika z virusi (na primer tako, da ste namestili zaščito proti virusom)			
13. Preprečili neprijetne doživetja (npr. nezaželena elektronska pošta) da ste vzpostavili blokado ali filtre.			

Kaj (če sploh kaj) od navedenega naredite ob prvem obisku nove spletne strani? (označite z X po en odgovor v vrstici)

	DA	NE	NE VEM
14. Upoštevam splošni občutek in izgled strani.			
15. Preverim informacije preko spletnih strani.			
16. Preverim http ali IP naslov spletne strani.			
17. Preverim ali so informacije skladne z mojim obstoječim znanjem.			
18. Preverim namen in verodostojnost avtorjev spletne strani (lastnik, avtor ...).			
19. Vprašam druge ali so že obiskali to spletno stran.			

Za sodelovanje se vam zahvaljujem.